

Course of Islamic paleography by Jan Just Witkam

Tasks for the student:

1. Read the bibliographical description of the manuscript.
2. Carefully compare the images of the manuscript with the proposed transliteration. Get accustomed with peculiarities of this hand.
3. Transcribe in the same way a considerable portion of that part of the manuscript which has not been transliterated. Start where the given transliteration ends. See how far you come.
4. Note remarkable or unusual ligatures and make a list of these.
5. Make an inventory of all signs and peculiarities which are different from modern practice.

MS Leiden Or. 23.361

Persian, paper, 161 ff., *naskh* script, old spelling, not dated, new full-leather binding.

Incomplete copy (beginning of the table of contents is missing; abrupt end) of a work on the interpretation of dreams by Abū al-Ḥasan ‘Alī b. Aḥmad b. Muḥammad al-Ghaznawī. No title is indicated.

The table of contents (ff. 1a-7a) begin with the mention of chapter (*bāb*) 77. As each page contains the mention of an average of eleven chapters, it may be assumed that before f. 1a, the manuscript must have contained seven more page for the table of contents. At the end of the volume, the text abruptly ends in the middle of chapter 220. The total number of chapters according to the table of contents is 228 chapters. From this can be concluded that the text of some 8½ chapters is missing at the end, possibly consisting of some eight or ten pages. From this it is clear that the work is incomplete in a minor way only.

f. 7b.

بسم الله الرحمن الرحيم |

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين و صلى الله على | نبيه محمد واله اجمعين، جنين كويد مولف اين كتاب امام | اعظم نعمان الزمان
افضل المتأخرين فخر المله والدين شيخ الاسلام | والمسلمين امام الحرمين مقتدى العريفيين وارث الانبيا والمرسلين | ابو الحسن على بن
احمد بن محمد الغزنوي رحمه الله اكرجه در علم تعبير | هر كس تصانيف ساخته اند اما اعتماد بر قول ابن سيرين است رضى الله | عنه
انج ازو منقول است واعتمادست بران درين كتاب ياد كرده شد | تا خواننده را فايده باشد ان شا الله تعالى |
اغاز كتاب | سباس مر ايزد اداذار دادفرماى را كه افرينكار همه خيرها | وشناسنده همه راز هاست بر ارنده اسمان وستاركان وروشن |
كننده خورشيد درخشان وماه تابان ونگاه دار زمين | وهرج اندر وى است وفروبارنده باران باك وبديذا ورنده | روزى جانوران از كل
واب هر جه خواست كرد وهرجه خواهد | كند وبهيج جيزش نياز نيست وكس را با جون وجرى او كار نيست | هميشه بود وهميشه باشد
بى جون وبى چگونه ليس كمنله شى وهو | السميع العليم نگاه دارين وجان ما مارا بخوذ كرامى كرد | وبر كزيد از همه جانوران وراه
نمود بدين باك وبخويشتن | شناسا كرد دو فرمانها فرمود وبزرگوارترين نواختى كى مارا بوذ | از امت محمد صلى الله عليه وسلم كرد،

f. 8a.

باب يكم | از كسانى كه خواب ايشان كم درست ايد | خواب دروغ زن درست نيابد و خواب خداوندان بلا ومحنت | درست نيابد وبعضى
كفته اند درست ايد ونيز گفته اند خواب | مرد جنب وزن حايض و خواب نارسيدگان درس نيابد | هر كه راست كوى تر خواب او درست

تر و بعضی گفته اند خواب | همه درست اید از بهر انك ملك ريان را خواب درست امذ | ووی کافر بوذ و خذای تعالی از وی حکایت کرد
وصاحبی | السحر را نیز خواب درست امذ و یوسف صدیق صلوات الله علیه | ان خواب ایشان را تعبیر کرد و ایشان هر دو بت برست
بوذند | وهم جنین خواب بختنصر درست امذ و او نیز بدترین خلق بوذ | و کافر بوذ ازین باب بسیارست بس سزاوارتر کی خواب | جنب
ودروغ زن و حیاض و خذاوندان بلا و محن درست | اید کی اینها مومنانند و ایشان کافر بوذند | باب دوم | تاویل خواب دیدن بروز | بدانکه
خواب روز درست تر از خواب شب بوذ و درست ترین | خواب ان بوذ کی وقت قبلوله باشد چه ان وقت وحی بیغامبرانست | و درست
ترین خواب ان باشد کی بوقت سحر ببند تا وقت صبح | و درست ترین وقت خواب ان بوذ کی میوه بندد و ضعیف | ترین وقت خواب ان
بوذ کی وقت برك ریزان بوذ تا وقت | اب بر کشیدن درختان جون درختان اب بر کشیدند انگاه ||

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين وصلى الله على
 نبيه محمد وآله اجمعين • حسن كويد مولف ابر كتاب اطام
 اعطى بعمان للعلم افضل لما خزن بحر الملتقى من نسخ لاسلام
 والمسلمين اطام احسن مقتضى الوصية وادب الملتقى والمسلمين
 ابو الحسن علي احمد بن محمد الغزنوي رحمه الله الكندي علم نخب
 ما ركس تضاريف سلطنة اذ اطام اعماد به قول ابن سيرين رضي الله
 عنه الخ اذ هو مهول لمت واعماله بران من كتاب ياد كذا
 ما خوانده را فامده باشند ان سال الله تعالى

انغاز كا

سبب من مراد دل از اذ افخاي را كه افندي كار مهم خيال
 و شنا شده همه را از كاست بر اذنده اسبان و ستارگان روشن
 كنده خورشيد در میان و ماه تابان و نگاه دار زمين
 و مریخ اندوی است و فر و بانده باران باك و مدد او نده
 روزی جا نودان از كراوی مریخ جواست كند و مریخ جواهل
 كند و مریخ جوش نیا ز نیست و كس با جوی و جرای او كا ز نیست
 مملکتی بود و مملکتی با مثل نه چون زنی حكومر لیس كلسی و هو
 السبع العلم لكاه دارین و جان طار اكوذ كرامی كرن
 و بر كزید ار همه جا نودان و راه نمود بدن باك و نحو سمن
 شنا سا كند و فر ما نها فرمود و برار كوا در نین نواختی کی طار ا بون
 اذا مت محمد صلی الله علیه و سلم كند •

A work on the interpretation of dreams by Abū al-Ḥasan ‘Alī b. Aḥmad b. Muḥammad al-Ghaznawī. MS Leiden Or. 23.361, f. 7b. Beginning of the text after the table of contents.

بک

باب اول که خواب انسان کم درست است

خواب دروغ زن درست نباید و خواب خداوندان بلا و محنت
درست نباید و بعضی گفته اند درست است و نیز گفته اند خواب
مرد جنب و زن حائض و خواب نارسیدگان درست نباید
مگر که راست گوی از خواب او درست تر و بعضی گفته اند خواب
مهر درست است از بهر آنکه ملک ریایان را خواب درست است از
ووی کافر بود و حذای تعالی از وی عطایت کرد و صافی
الحیر از خواب درست است از و موسفا صدق صلوات الله علیه
ان خواب انسان را تعبیر کرد و انسان مرد و بنت برست بخند
و هر جن خواب مختصر درست است از و او نیز بزبون خلق بود
و کافر بود ازین باب بسیار است بس سزاوارتر کی خواب
جنب و دروغ زن و حائض و خداوندان بلا و محنت
است کی اینها مومنند و انسان کافر بود

دوغ

باب اول خواب دادن بودن

بر آنکه خواب روز درست نداد خواب شب بودن و درست ترین
خواب آن بود کی وقت قبلوله باشد چه آن وقت وحی بخامبر است
و درست تر خواب آن باشد کی بوقت تحریرند ما وقت صبح
و درست تر خواب آن بود کی مپوه بندد و ضعف
نمیزن وقت خواب آن بود کی وقت برک دروان بود ما وقت
اب برکشیدن درخسان خون درخسان اب برکشیدن از نگاه

خواب بدستی بازا اید با سوم

درست شدن اوقات خواب

بد آنکه خواب روز زود در دست شود و زامنت هر دو نماند مگر
بنامه و خواب شب تا شبح، درست شود و بودگی با آنکه سال
هر سه بود و بودگی درستی خواب ما است سال نکند و باشدگی
مهران روز درست اید و دلیل و آنکه است سال نکند انفس کی خواب
یوسف الصدیق صلوات الله علیه بود انی رایت احد عشر کرکها
ما ان وقت کی برادران مجود کردند بس سال بود و بعد علی السلام
رضی الله عنه خواب یوسف از سر جهل سال درست شد و نیز
ما جهل سال نکند درستی خواب حنا چون خواب عمیر صلی الله علیه
که سکی را از ذکی خون حسن می خورد پس درستی از خواب از بر جهل سال
مدا آمدگی حسن را رضی الله عنه بکربلا بگشتند و لیسرا علم

چهارم

اوقات حسن حاج ادوی مکر و هست

بد آنکه خشن با مردان لغات است و خفتن نمر در منی خوی نیکان
و سبیران بود و خشن بوقت اصاب فرو شدن نه خردی بود و کرد
دارند حسن سازد مکر با اجر روز که امنیت است ادما را مکر خردی برود
و جهل با را آورد و لیسرا علم

پنجم

آنکه خشن بر چند گونه است

بد آنکه خشن بر چهار گونه است خشن معمر است بر قفا مکر کوش است
و حی را پس بر خوی که بر قفا خفته بند ان خواب در سه راست بود
بلکنی منزلت و حی بود و حسن عالمان و سنان بر دست راست بود

A work on the interpretation of dreams by Abū al-Ḥasan ‘Alī b. Aḥmad b. Muḥammad al-Ghaznawī.
MS Leiden Or. 23.361, f. 8b.

و حق نوزد و خصم طمان بر دستنج بود ما طعام بکوارد و معدن
 معلق بود بس مرغوانی کی اندر اول شب بلند ان حصصی نوزد و مرغوانی
 که در اخر شب بیند ان همچون خوابها دیگر باشند کی یاد کردیم و در
 روی خصم عادت درواست و مردم کی اندر روی چند ان خواب بشیر توان نباید

با
در خوابها که درست اند و نباید

باز خواب پنج گونا است کی مردم بیند از من پنج کی درست است اید و تعبیر ان
 کی را کنند و ان ان باشد که فرشته خواب نماید ان درست است اید
 انرا کی از بخت لوح المحفوظ با الهام خدای عزوجل نماید و دوم
 ان باشد کی اختلام باشد چون مذاکره کرد سر و من شش و هجده
 اید و انداختن وی نه نفع باشد و نه ضرر **و** سوم ان حدیث نفس باشد
 و فکر اندکار دنیا **و** چهارم از غلبه اخلاط باشد کی انداختن
 ادی باشد از صفرا و سودا و بلغم و خون و پنجم ان دیوان چینیان
 و جادوان از وی و ادی اندک استان مضرت نوانند کرد جز بطن خدای
 عزوجل از من بخوبی خواب کی یاد کردم کی درست است و کن است
 کی فرشته نماید و ان فرشته را صد تقوی نام باشد و ان فرشته را
 عظیمی جناس کی از وی کوشی تا کف ساره وی مقصد ماکر را
 سولری کی سکر رود و وی همه خلق را بد اند نسبت و سهر و اصل و طبع
 و تسبیح کند مر خدای را عزوجل و در ان تسبیح می گوید سبحانک
 من عظیم و اعظیک لا یحرف قد کمن لا یعرف عظیمک و وی هر یکی
 بخت از لوح المحفوظ بردارد و او صرف مثل خدای عزوجل مر او را امر و
 کی چون گهی را ذنیضا باشد حسان نماید کی را سبی پسندد که توانگری

A work on the interpretation of dreams by Abū al-Ḥasan ‘Alī b. Aḥmad b. Muḥammad al-Ghazawī.
 MS Leiden Or. 23.361, f. 9a.